

Sympóziu venované 100. výročiu od narodenia Ludovíta Nováka

Slavomír Ondrejovič

Jazykovedný ústav L. Štúra SAV

slavoo@juls.savba.sk

25. septembra 2008 sa akoby v zátiší v Malom kongresovom centre na Štefánikovej ulici č. 3 v Bratislave konalo sympóziu s názvom *Akademik Ludovít Novák – tvorca modernej slovenskej jazykovedy a zakladateľ Slovenskej akadémie vied a umení*, ktoré pri príležitosti 100. výročia narodenia prof. PhDr. Ludovíta Nováka, DrSc, akademika SAV (15. októbra 1908 – 27. septembra 1992), usporiadalo Predsedníctvo Slovenskej akadémie vied, Jazykovedný ústav Ludovíta Štúra SAV a Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV pod záštitou podpredsedu vlády Slovenskej republiky.

Sympóziu slávnostnými príhovormi otvorili podpredseda vlády Slovenskej republiky Dušan Čaplovič, predseda Slovenskej akadémie vied Štefan Luby a riaditeľ Jazykovedného ústavu Ludovíta Štúra Slovenskej akadémie vied Slavomír Ondrejovič. Účastníci podujatia mali možnosť vypočuť si v rámci slávnostnej časti sympózia aj charakteristický hlas Ludovíta Nováka z magnetofónovej pásky, pričom významnou súčasťou tejto časti podujatia bolo aj slávnostné odhalenie portréту Ludovíta Nováka od akad. maliara Ludovíta Hološku. Spestrením tohto slávnostno-odborného podujatia bolo i audiovizuálne pásmo, venované dejinám slovenčiny i jej súčasným podobám, ktoré autorsky na počesť Ludovíta Nováka pripravil režisér Viliam Ján Gruska. Jednotlivé časti tohto audiovizuálneho programu pospájali živé vstupy Idy Rapaičovej a Mareka Ťapáka. To všetko významne dotváralo špecifický kolorit „novákovského“ podujatia.

Organizátori už pred sympóziom nadviazali kontakt aj s príbuznými profesora Ludovíta Nováka, s jeho dcérami – Evou Rekovou z Prahy, Vierou Cisárovou z Košíc a Olgou Novákovou z Lubochne, ako aj s jeho neterou Ing. Annou Vojtkovou, ktoré na potešenie organizátorov aj prijali pozvanie na sympóziu. Vďaka rodinnému archívu, ktorý priniesla so sebou do Bratislavy pani Viera Cisárová, sa na podujatí ocitli vzácne, zväčša neznáme dokumenty (fotografie, doklady, pôvodné rukopisy), ktoré takisto dotvárali obraz Ludovíta Nováka na tomto podujatí.

V odbornej časti sa prednášatelia z rôznych pohľadov venovali dielu, životným osudom, ale aj dobe prof. Ludovíta Nováka. Jednotlivé referáty slovenských, ale aj českých účastníkov na sympóziu odznali v tomto poradí: *Všeobecnolingvistické iniciatívy Ludovíta Nováka* (Ján Sabol), *Štrukturalista Ludovít Novák* (Klára Buzássyová), *Aktuálnosť slovenského štrukturalizmu* (Bohumil Vykypl), *Typologická koncepcia Ludovíta Nováka* (Viktor Krupa), *Ortoepické inšpirácie Ludovíta Nováka* (Slavomír Ondrejovič), *Slovenská identita versus čechoslovakizmus u Ludovíta Nováka* (Rudolf Chmel), *Interpretácia česko-slovenského vzťahu v diele Ludovíta Nováka* (Juraj Dolník), *Jazykovedné glosy k československej otázke Ludovíta Nováka a súčasnosť česko-slovenských vzťahov* (Mira Nábělková), „*Jazykovedné glosy*“ – *triumf vedy nad ideológií* (Tomáš Hoskovec), *Glosy k ideológám u Ludovíta Nováka* (Jozef Mlacek), *Činnosť Ludovíta Nováka v období Slovenskej republiky – Z referenta Matice slovenskej univerzitný profesor* (Štefan Švagrovský), *Individuálny štýl Ludovíta Nováka* (Ján Findra), *Práca Ludovíta Nováka „K najstarším dejinám slovenského jazyka“* (Pavol Žigo), *Čeština*

na Slovensku v predpisovnom období a formovanie kultúrnych útvarov slovenčiny (Milan Majtán) a *Ludovít Novák a Juraj Furdík – onomaziologické inšpirácie* (Martin Ološtiak). Všetky prednášky a diskusné príspevky, spontánne potvrdzujúce inšpiratívnosť prác a myšlienok Ludovíta Nováka aj pre súčasné dianie v lingvistike, vyjdú v osobitnom zborníku a jeho súčasťou budú aj doteraz nepublikované dokumentačné materiály.

Nikto nepochybuje, že Ludovít Novák sa radí k najväčším duchom novodobých slovenských dejín a že bol jednou z najoriginálnejších osobností modernej slovenskej vedy. Bol to, ako je známe, tvorca modernej slovenskej teoretickej jazykovedy, ktorá v čase pred jeho vystúpením len živorila na okraji dožívajúceho mladogramatizmu, ale bol to aj iniciátor, ktorý na Slovensko priniesol nové prúdy a napojil ho na zdroje európskeho lingvistického myslenia: na vtedajšiu francúzsku typologickú školu a najmä na učenie Pražského lingvistického krúžku, ktorého bol riadnym členom. Pripomeňme, že v tom čase bola práve Praha ohniskom svetovej lingvistiky a Ludovít Novák bol teda v epicentre tohto diania.

Ludovít Novák má nehynúce zásluhy aj v oblasti organizovania slovenskej vedy – bol zakladateľom a generálnym tajomníkom Slovenskej učenej spoločnosti, ale i zakladateľom a generálnym tajomníkom Slovenskej akadémie vied a umení a vo svojom čase aj dekanom Filozofickej fakulty Slovenskej univerzity.

Slovenská jazykoveda podľa svojich možností rozvíja odkaz Ludovíta Nováka. Hold a úctu mu vzdala aj pri jeho storočnici usporiadaním tohto sympózia – okrem iného aj oznamom, ktorý na podujatí odznel, že sa práve začali prípravné práce na vydaní jeho súborného diela, ktoré bude mať bezpochyby veľký význam pre lingvistickú, ale aj širšiu verejnosť dnes i do budúcnosti.